

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

R. Klumpes (GL), A.L. Koning (PvdA) en A.H.K. van Viegen (PvdD),
(d.d. 10 juli 2018)

Nummer

3418

Onderwerp

Onnodig afschot zwanen

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Tijdens de technische sessie met betrekking tot het Faunabeheerplan van de knobbelzwaan zijn een aantal zaken naar voren gekomen:

- De populatie van de zwanen in Zuid-Holland is de afgelopen jaren toegenomen; waarschijnlijk toe te wijzen aan het stoppen met Zwanendrift.*
- Zwanenkoppels leven solitair. Jonge zwanen zonder partner vormen echter groepen, die de meeste schade kunnen toebrengen aan gewassen.*
- Het wegnemen van eieren uit nesten heeft maar beperkte daling van de populatie tot gevolg.*
- Allerlei methoden worden geprobeerd om de schade aan gewassen door zwanen te verminderen met in laatste instantie afschot.*

Echter, in 2016 heeft de Universiteit van Wageningen onderzoek gedaan, waarbij een aantal resultaten in tegenspraak lijkt te zijn met de beweringen in het Faunabeheerplan. Deze resultaten zijn te vinden in het onderstaande artikel.

<https://www.wur.nl/nl/nieuws/Verbod-op-zwanendriften-heeft-weinig-gevolgen-voor-populatie-ontwikkeling-.htm>.

Dit is voor onderstaande fracties aanleiding voor de volgende vragen:

Algemene toelichting van Gedeputeerde Staten

Uw Staten hebben bij verordening vrijstelling verleend van het verbod op het doden en bewerken van eieren van knobbelzwanen. Op grond daarvan mogen knobbelzwanen bestreden worden ter voorkoming van belangrijke schade. Blijkens de toelichting bij de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (hierna: de Verordening) wordt een dergelijke vrijstelling verleend wanneer de desbetreffende diersoort naar verwachting voor meer dan 10.000 euro per jaar aan schade zal gaan veroorzaken wanneer er niet bestreden of beheerd wordt. De knobbelzwaan is één van de soorten die boven de genoemde schadedrempel uitkomt. Uit cijfers van Bij12 Faunafonds blijkt overigens dat de grens van 10.000 euro schade in 2017 ruimschoots is overschreden. In de Verordening is opgenomen dat ter voorkoming van schade de eieren van de knobbelzwaan bewerkt mogen worden en dat de volwassen knobbelzwanen

mogen worden gedood. In de Verordening zijn tevens de middelen opgenomen die hierbij mogen worden gebruikt en in de bijlage bij de Verordening zijn enkele aanvullende voorschriften opgenomen.

Op grond van de Wet natuurbescherming mag de daadwerkelijk uitvoering van schadebestrijding slechts plaatsvinden overeenkomstig een goedgekeurd faunabeheerplan. De hierboven genoemde en door uw Staten verleende vrijstelling voor de knobbelzwaan is om die reden nader uitgewerkt in het Faunabeheerplan knobbelzwaan. Dit faunabeheerplan moet voldoen aan de eisen die de Wet natuurbescherming stelt en aan de eisen die uw Staten hieraan bij verordening hebben gesteld. Om in werking te treden behoeft een faunabeheerplan tenslotte de goedkeuring van Gedeputeerde Staten die op bovenstaande punten toetsen.

In het Faunabeheerplan knobbelzwaan is aangegeven hoe de bestrijding van schade door knobbelzwanen in zijn werk gaat en ook is de nodige achtergrondinformatie opgenomen. Het Faunabeheerplan knobbelzwaan voldoet daarmee aan de Wet en de door u in de Verordening gestelde eisen en is derhalve door ons goedgekeurd, niet nadat deze voor wensen en bedenkingen aan de commissie DO op 13 juni jl. is voorgelegd.

1. *Is het college bekend met de resultaten van dit onderzoek? En in hoeverre worden deze al dan niet onderschreven?*

Antwoord

Wij kennen de resultaten van dit onderzoek. Uit het recent door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland vastgestelde faunabeheerplan voor de knobbelzwanen, waaraan Sovon Vogelonderzoek Nederland een belangrijke bijdrage heeft geleverd, blijkt ook dat de populatie broedende knobbelzwanen stabiel is of zelfs licht afneemt. De aantallen niet-broedende zwanen nemen echter vooralsnog toe.

2. *Is het college van mening dat het stoppen met de zwanendrift de oorzaak is voor de toename van de Zwanenpopulatie. Zo ja: waarop is dat gebaseerd?*

Antwoord

In vroeger jaren was het zwanendriften heel gebruikelijk in het veenweidegebied. Dat is ook de oorzaak van de huidige talrijkheid van de knobbelzwanen in dat gebied. De gehouden knobbelzwanen van destijds vormden de basis voor de huidige wilde populatie. In 2014 is de laatste zwanendrifter in Zuid-Holland gestopt. In de twee jaar daarna was het afschot van knobbelzwanen ongebruikelijk hoog. Wij gaan ervan uit dat het stoppen met zwanendriften en het tijdelijke hoge afschot verband houden met elkaar. Zie ook het antwoord op vraag 1.

In dit artikel staat ook weergegeven, dat de solitair levende zwanenkoppels geen niet-broedende groepen zwanen in hun buurt tolereren. Deze jonge zwanen zullen dan uit hun territorium verdreven worden. De aanwezigheid van groepen jonge zwanen lijkt er dus op te duiden, dat in het gebied zich niet voldoende koppels bevinden. Afschot van zwanen zou wel eens het averechtse effect kunnen hebben, dat het verzadigingspunt van zwanenkoppels voor een bepaald gebied niet bereikt kan worden, waardoor juist de aanwezigheid van groepen jonge zwanen in stand wordt gehouden

3. *Heeft het college dit mogelijke perverse effect van afschot van zwanen in overweging genomen?*
- *Zo ja: wat was het resultaat van deze overweging, waardoor er toch tot afschot kan komen?*
 - *Zo Nee: Is het college bereid om dit effect te onderzoeken of in overweging te nemen?*

Antwoord

Er is geen sprake van een overweging door het college. De in uw Staten vastgestelde Verordening stelt de kaders voor het bestrijden van schade door knobbelzwanen. De Faunabeheereenheid geeft hier invulling aan door middel van het faunabeheerplan. Het faunabeheerplan wordt door ons beoordeeld aan de hand van de gestelde eisen in de Verordening. Zie ook de algemene toelichting.

Er is geen sprake van populatiebeheer bij de knobbelzwanen. Er is echter wel sprake van dreigende schade door grote groepen knobbelzwanen en daarom worden deze knobbelzwanen verjaagd van schadegevoelige percelen. Als de zwanen desondanks terugkeren op deze percelen, mag beperkt afschot plaatsvinden ter ondersteuning van de verjaging. Dit gebeurt op basis van de hiervoor genoemde Verordening. Het afschot richt zich daarmee juist op het verjagen van de grote groepen knobbelzwanen. Broedende knobbelzwanen worden qua afschot met rust gelaten en kunnen in beginsel ongestoord een nieuw territorium bezetten.

4. *Als blijkt, dat afschot geen effect op de zwanenpopulatie heeft, is het college dan bereid om afschot van zwanen te verbieden?*
- *Zo nee: waarop baseert het college zich dan op, dat afschot kennelijk wel helpt?*

Antwoord

Het afschot is bedoeld ter ondersteuning van de verjaging. Effect op de omvang van de populatie knobbelzwanen wordt niet beoogd. Het verjagen van knobbelzwanen wordt effectiever wanneer er daadwerkelijk gevaar dreigt voor de zwanen. Zie ook het antwoord op vraag 3.

5. *Kan het college uitleggen, dat aan de ene kant EUR 10.000,- beschikbaar wordt gesteld voor het redden van zwanen (en andere vogels) bij de olieramp in de Rotterdamse Haven om deze vervolgens later af te schieten?*

Antwoord

Wij zijn van mening dat dierenleed steeds tot een minimum moet worden beperkt. Daarom hebben wij ervoor gekozen om te helpen voorkomen dat dieren door de besmeuring met olie op een ellendige manier aan hun einde komen. Het is niet ons doel om de populatie knobbelzwanen te laten afnemen. Daarom verlenen wij ook geen ontheffing voor populatiebeheer. Enkel verjaging met ondersteunend afschot is ter voorkoming van schade bij Verordening toegestaan. Zie verder het antwoord op de vragen 3 en 4.

6. *Ongeacht het effect op de populatie, is het college bereid om pas in uiterste instantie tot afschot van zwanen over te gaan?*
- *Zo nee: waarom niet?*
 - *Zo ja: welke andere methoden naast het weghalen van een deel van de eieren uit nesten worden dan toegepast? En wanneer is de 'uiterste instantie' bereikt?*

Antwoord

Het doden van dieren is altijd de laatste stap op de escalatieladder. Zo mogen knobbelzwanen pas worden gedood indien in de praktijk is gebleken dat verjagen zonder afschot niet helpt. Op percelen met ingezaaid gras, graszoden, granen en koolzaad moeten visuele en akoestische verjagingsmiddelen worden ingezet, alvorens men tot afschot overgaat. Dit is bepaald in de Verordening.

Dan zijn er nog vragen m.b.t. het faunabeheerplan zelf.

7. *Klopt het, dat GS het Faunabeheerplan niet op 3 juli heeft vastgesteld?*
- *Zo ja: Wat heeft u hiertoe doen besluiten?*

Antwoord

Het bestuur van de Faunabeheereenheid heeft het plan vastgesteld en ter goedkeuring aangeboden aan gedeputeerde staten. Zoals afgesproken met uw Staten is het plan op 13 juni 2018 besproken in de Statencommissie Duurzame Ontwikkeling om wensen en bedenkingen mee te geven. Er is nooit sprake van geweest dat het faunabeheerplan op 3 juli zou worden goedgekeurd. Wij zijn evenwel van mening dat het aangeboden plan voldoet aan de gestelde regels in de Wet natuurbescherming en de Verordening en in principe goedgekeurd kan worden. Uit de diverse reacties en berichten in de media is ons echter gebleken dat er onduidelijkheid bestaat over de bedoelde inzet van de diverse toegelaten middelen en methoden. Wij hebben de Faunabeheereenheid gevraagd hierover een aanvulling bij het faunabeheerplan te schrijven. Deze aanvulling is meegenomen bij de goedkeuring van het plan.

8. *Klopt het, dat GS aan de Faunabeheereenheid heeft gevraagd het Faunabeheerplan aan te passen?*
- *Zo ja: Waarom is PS hier niet over geïnformeerd?*
 - *Zo ja: Wanneer bent u van plan het aangepaste plan aan PS voor te leggen conform de voorhangprocedure?*

Antwoord

Zie de beantwoording van vraag 7. Het faunabeheerplan zoals voorgelegd aan de Statencommissie Duurzame Ontwikkeling voldoet aan de gestelde eisen en kan worden goedgekeurd. Omwille van de maatschappelijk onrust is aan de Faunabeheereenheid gevraagd om de bedoelde inzet van middelen en methoden in de praktijk te verduidelijken. Daarnaast is er tijdens de bespreking in de Statencommissie Duurzame Ontwikkeling gevraagd om te bezien of de groepsgrootte van 15 knobbelzwanen vervangen zou kunnen worden door een quotum per bestrijdingsactie, zoals ook door de Faunabeheereenheid gesuggereerd. Dit vergt

PAGINA 5/5

aanpassing van de bijlage bij de Verordening, hierover loopt het gesprek nog met de Faunabeheereenheid.

Den Haag, 4 september 2018

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit